

Met schermdoek 95% van het licht binnen houden

'We willen het gewas belichten, maar



Frank van Kleef:

"We hebben gekozen voor een tralie van 12,80 m, een vakmaat van 4,5 m en 1,5 m breed glas."

Het tomatenbedrijf Van den Ende/Van Kleef heeft in de Wieringemeer 115 ha grond gekocht voor de bouw van 100 ha glas. In de vorige twee uitgaven is uitgelegd waarom de compagnons hebben gekozen voor de Wieringermeer en voor de bedrijfsopzet zoals ze die nu bouwen. Deze keer geeft directeur Frank van Kleef aan hoe ze tot bepaalde keuzes zijn gekomen voor wat betreft de inrichting van de kas.

TEKST: FRANK VAN KLEEF

“

Nadat we de bedrijfsopzet eenmaal in beeld hadden, zijn we gaan kijken hoe we alles in detail wilde hebben. We zijn lang met een groot aantal bedrijven in gesprek geweest. In eerste instantie hebben wij geen adviesbureau in de arm genomen. De afgelopen jaren hadden we veel ervaring en kennis opgedaan met nieuwbouw en het was daarom vanzelfsprekend dat we het ook nu weer zelf zouden doen. In Made is het bedrijf in vier fase, kort achter elkaar gebouwd. Hierdoor hebben we destijds alle vier de kassen en installaties min of meer hetzelfde gebouwd en dit bijna allemaal door dezelfde bedrijven laten doen.

Enorme stapel aanbiedingen

Omdat we nu weer helemaal opnieuw beginnen lag wat ons betreft alles weer open. Niet alleen wat voor kas wij zouden bouwen, maar ook door wie. Wij gaan er altijd vanuit dat we van iedereen iets kunnen leren en horen graag van kassenbouwers en installateurs wat wij moeten willen. Dat levert dan natuurlijk een enorme stapel verschillende aanbiedingen op. Aan de hand van de aanbiedingen zijn wij met de verschillende bedrijven gaan praten. Eerst hebben we gesproken over waarom zij iets op een bepaalde manier aanbieden en waarom dat beter zou moeten zijn dan wat de concurrent aanbiedt.

Uiteindelijk krijg je zo een goed beeld van wat de laatste stand van de techniek is en wat het beste bij onze bedrijfsvoering en omstandigheden past.

Een tralie van 12,80 meter

Voordat we tot een keuze konden komen voor de kas, moesten we eerst bepalen hoe hoog wij het belichtingsniveau wilden hebben. Omdat wij onder het licht jaarrond willen oogsten zijn wij uitgegaan van ongeveer 15.000 lux.

De volgende keuze was dat wij de armaturen recht boven de teeltgoten willen hebben. We wilden de rijen in de belichte kas wat verder uit elkaar dan de 1,60 m die tot nu toe in de tomaten standaard gebruikt wordt. Op deze manier valt het licht wat dieper in het gewas.

In de onbelichte kas willen we echter gewoon de 1,60 m aanhouden en we zochten dus naar een traliemaat waarin beide mogelijk zijn. Een 9.60 m tralie lag voor de hand, maar wij zijn de afgelopen jaren 1,50 m breed glas gewend en dat gaat niet op een dergelijke kas zonder met gehard glas te werken.

Toen zijn we uitgekomen op een 12,80 m tralie. Dit hebben we gecombineerd met

een 4,5 m vakmaat met 1,5 m breed glas. Er komen nu in de belichte kas 7 rijen van 1,83 m en in de onbelichte kas 8 rijen van 1,60 m. Door nu boven elke goot, aan elke tralie een armatuur te hangen, komen we ruim aan het gewenste lichtniveau. De hoogte van de kas hadden we in eerste instantie gepland op 6,5 m, maar doordat we in de Wieringermeer moeten rekenen met een windbelasting voor windgebied 1 (33 m/sec) werd dat een heel duur verhaal. We hebben de hoogte daarom terug gebracht naar 6 m.

Pas toen al die keuzes gemaakt waren en door de verschillende aanbieders waren doorgerekend, konden we een onderbouwde keuze maken.

Extern adviseur

Is dit traject voor de kas nog redelijk eenvoudig, voor installaties lopen de mogelijkheden nog veel verder uiteen. Hier ging dus nog veel meer tijd in zitten om te bepalen hoe we alles wilde hebben. Als je dan alle keuzes, als compagnons, met elkaar wilt maken, ben je daar ongeveer de hele week mee bezig en gaat dat ten koste van de tijd die we aan de teelt en de organisatie willen besteden.

Dit leek ons een goed moment om er een adviseur bij te halen, die goed thuis is in grote projecten en die gewend is om projecten van A tot Z op te zetten en te begeleiden. Op deze manier hebben we een stuk extra en bredere kennis bij het project gehaald, waardoor we nog beter onderbouwde keuzes kunnen maken.

Ook vonden wij het belangrijk dat er een tweede persoon is die alle details van de bouw kent, zodat we elkaar kunnen vervangen tijdens ziekte of verlof. Hierdoor kan iedereen zich op zijn eigen taak focussen en dat geeft veel rust op het huidige bedrijf.

Al het water ontsmetten

Voor wat betreft de installaties liepen de aanbiedingen dus veel verder uiteen dan voor de kas. Je kunt de installaties op vele manieren uitleggen en uiteindelijk zullen ze allemaal nog goed werken ook. De kunst is echter altijd om een installatie aan te leggen, die alles kan wat je er graag mee wilt bereiken, zonder dat er 'gouden randjes' aan zitten. Daarbij is het dan erg belangrijk dat je de wensen goed in beeld brengt.

Zo hebben wij voor het water geven gekozen voor een heel eenvoudige installatie met een A en B bak. De mestbakken worden automatisch gevuld vanuit één centrale meststoffenopslag, ook als straks het hele bedrijf klaar is.

De techniek heeft de laatste jaren niet stil gestaan en het ontsmetten van water is veel eenvoudiger en goedkoper geworden. Daarom hebben wij ervoor gekozen om niet alleen het drainwater te ontsmetten, maar al het water dat de kas in gaat. Op deze manier zijn we er zeker van dat er nooit ziektekiemen in het voedingswater kunnen zitten en geeft dit een extra zekerheid.

Het donker 'beschermen'

De keuze voor schermdoek was een heel ander verhaal. Ook wij hebben de afgelopen jaren de problematiek rond de uitstoot van groeilicht gevolgd. Inmiddels was ik al een aantal keren in het donker van en naar de Wieringermeer gereden. We beseften binnen



Frank van Kleef: "De keuze voor een lichtdicht scherm leek een van de vele kleine beslissingen, maar het was een van de meest belangrijke. Daarmee overtuigden we de omgeving dat we rekening met hen hielden."

Agriport, dat als we dit project überhaupt van de grond wilde krijgen, wij het donker in de Wieringermeer moesten 'beschermen'. Aan de wens om te gaan belichten, hebben wij vanaf het begin de voorwaarde gekoppeld om de lichtuitstoot zoveel mogelijk te beperken. We hebben daarom gekozen voor een schermdoek waarmee we het licht voor 95% binnen houden.

Wij beseffen wel degelijk dat het telen onder dit soort doeken nog niet eenvoudig is en dat we in dat opzicht nog het nodige zullen moeten bij leren. Maar bijleren moeten we toch al, want met belichting hebben we nog geen ervaring. Dat gaat nu dus mooi in één moeite door.

Het lijkt een van de vele kleine beslissingen, die we moesten nemen. Maar in werkelijkheid is het een van de meest belangrijke beslissingen gebleken. We hebben de betrokkenen in de omgeving daarmee overtuigd dat ze met ondernemers te maken kregen, die rekening wilden houden met die omgeving.

Doordat wij met belichting gaan werken en gezien de grote oppervlakte van het bedrijf, hebben wij in overeenstemming met de verzekeraar gekozen voor brandwerende schermen. Dit vergt weliswaar een behoorlijke meerinvestering, maar je gaat er wel rustiger van slapen. Zo nu en dan lees en hoor je de berichten van een collega, die de dupe geworden is van een schermdoekbrand. Je wil er toch even niet aan denken dat het jezelf overkomt.

Kassen bijna dicht

De bouw is tot nu toe super verlopen en de kassen zijn bijna dicht. De installaties vorderen zeer gestaag en nog steeds kunnen we zeggen dat er op de bouw nog geen verkeerd woord is gevallen, en dit ondanks de hitte in het begin en de overvloedige regenval erna.

Met de dag groeit mijn bewondering voor al die mensen die ook dit project, met elkaar, weer tot een goed einde willen brengen.

